

תצפית

העם

ביקור אצל התל"ן

יש רגעים כאשר תגובה ספונטאנית של הגיונות אנושית וכבוד לאומי חשובה יותר משיקולים מדיניים מסובכים. רגע כזה הגיע השבוע ללוי אשכול, כי אשר טס מטוסו מעל לג'ונגלים של אפריקה. התחנה הבאה בסיוורו היתה צריכה להיות קימשאסה (ליאופולדוויל), בירת קהיליית קונגו (הבלגית לשעבר).

אך כאותה עיר קרו, זה עתה, דברים נוראים. כמו אלי כהן, בכיכר המרכזית של קימשאסה הוצאו להורג, בתלייה פומבית, ארבעה פוליטיקאים מקומיים. נסיבות הן תלייה הזכירו, באופיין הבאבארי, את תליית אלי כהן בדמשק.

הארבעה, כולם שרים לשעבר, ניסו לחולל הפיכה בעזרת קציני הצבא של קונגו. לי דבריהם, יזמו את ההפיכה הקצינים עצמם, שבהרו בשירים כנציגיהם האורחיים. הם פנו לכמה שגרירויות — כולן מערי ביות — כדי להפיל את משטרו של ז'וזף מובוטו, מי שהיה סמל בצבא קונגו בימי הבלגים, ולאחר מכן רמטכיל. השגרירויות דחו אותם, כי מובוטו הוא סוכן גלוי של האמריקאים, ואיש מאנשי המערב לא היה מעוניין לריב עם המוסד המרכזי לביון של ארצות הברית.

רק אצל הבלגים מצאו הארבעה, כנראה, אוזן קשבת. כי הבלגים מרוגזים על האמריקאים, שדחקו אותם מן הבמה הקונגואית ותפסו את מקומם.

אך מישו מן הדיפלומטים הורים הודיע על התכונת לאמריקאים, ואלה מסרו את העניין למובוטו. הארבעה נאסרו. חג לאומי לתלייה. עד כאן היה הכל כרגיל. דברים כאלה קורים כמעט בכל מדינות אפריקה ואסיה, ומובוטו עצמו הגיע לשלטון בהפיכה צבאית מסוג זה.

אך מכאן והלאה התנהלו הדברים לפי סיגנון אחר. הם הזכירו — ואף עלו — על פרשת רצח פאטריס לומומבה, בה היה לי מובוטו עצמו חלק מכריע. היה זה הוא ש' הסגיר את לומומבה למאזין צ'ומבה, כדי שזה יהרגו.

הארבעה נשפטו במשפט פומבי, שנמשך כמה שעות. השופטים התייעצו במשך שבע דקות, פסקו: מוות.

התלייה היתה פומבית, הממשלה הכריזה על חג לאומי לכבוד התלייה, ורבות תושבי בים, ששוחזרו מעבודתם, נהרו לכיכר ה' מרכזית.

התלייה עצמה הפכה לחיגנה, בנוסח ימי הביניים או הטרור של המהפכה הצרפתית. הגיונים נתלו בזה אחר זה, כשהאחרונים חרוזים בתליית הראשונים. בשעה שהורדה גופה אחת מן הגרדום והועלה הנידון הבא, הסתערו ההמונים ההיסטריים על הגרדום, כדי להיטיב לראות. אנשים נרמסו, נפצעו וכמעט נהרגו.

לשם גושפנקה. כעבור כמה ימים נהרו אותם ההמונים לעבר קבלת הפנים של לוי אשכול. מובוטו, התל"ן, לחץ את ידו בחמימות. ראש ממשלת ישראל בירך אותו במילים חמות עוד יותר.

לא היה זה רק הביקור הראשון שערך ארבעם ראש-ממשלה בקונגו. היה זה גם הביקור הראשון של מינאני זר כלשהו ב' קימשאסה אחרי התלייה. הוא מוכרח היה להתקבל כמתן גושפנקה ישראלית למובוטו, לתלייה, ולכוחות העומדים מאחורי הרוזן הצבאי.

מובוטו עצמו הבין זאת היטב. אחרת היה עושה מיחווה מינימלית, דוחה את ה' תליות עד אחרי ביקורו של ראש-הממשלה. הוא רצה לנצל את הביקור כהפגנה של אישור בינלאומי. יום לפני בואו של אשכול הכריז על מצב-חירום ברחבי קונגו.

לכן היה ביקור זה סטירת-לחי לא רק למיטב היסודות המתקדמים באפריקה, ש' גיבורם הוא לומומבה המנוח ושנוא-נפשם הוא מובוטו הרוצח. היתה זאת גם מכה ל' דעת-קהל הנאורה ברחבי העולם, אשר שופרה במיקרה זה הוא הגארדיאן הליברלי הבריטי, שהגדיר את מעשה התלייה במילה: "מבחיל".

מחלה דיפלומטית. האם אפשר היה לבטל את הביקור ברע האחרון? הדבר היה, כנודאי, קשה. אך בנולה ה' דיפלומטי יש מאה ואחת אפשרויות של התחמקות מתחייבות בלתי-ניעמה ובלתי-נוחה. למשל: מחלה פתאומית של המבקר,

בעיות בווערות בארצו של האורח, המחייבות את שיבתו המידית, וכיוצא באלה. אישימוש באמתלה כזאת, וביצוע הבירור המתוכנן, היו שגיאה מדינית ממדרגה ראשונה. גרוע מזה: הם היו פגיעה ברגש המוסר של האזרח הישראלי.

המשק

המשבר

לא היה השבוע אדם בישראל שלא דיבר על המשבר הכלכלי. כלכלני האוצר קראו לו "מיתון", אך לאורחים אחרים היו הגי' דרות חמורות הרבה יותר.

לדוגמה:

● **אריה ברזוכר,** בעל מוסך ל' רכב ויצרן חלקי-חילוף למכוניות: "אני מר' גיש צימצום קיצוני בהזמנות, הן מצד מוס' כים והן מצד התנויות לחלקי-חילוף. צימ' צום בהזמנות חלקים אני עוד מבין, אבל אניני מבין צימצום בחיקויים שוטפים. מובן, לכן, שאני קונה פחות חומר, זה מחזור אצלי יותר קטן. כדי להעסיק את הפועלים שלי התחלתי עכשיו בעבודות ה-

● **גולדה מאיר תחליף את אהרון בקר.** בקר יוסיף לכהן כמזכיר ההסתדרות, אבל יצא לחופשה ממושכת. כממלאת-מקומו תשלח מפא"י את גולדה מאיר, אשר תנסה לארגן מחדש את האיגודים המקצועיים ולהחזיר את אמון הפועלים למוסדות ההסתדרות. גולדה לא תתפטר מתפקידה כמזכירת מפא"י, ויצחק קורן יכהן כממלא-מקומה.

● **היתכים בין שרי-האוצר פנחס ספיר לבין שר המסחר והתעשייה חיים צדוק, ילכו ויחריפו.** ספיר יצור מצב של הפסקת כל שיתוף-פעולה בין שני המשרדים, ינקוט במדיניות שיש בה כדי להצר את צעדי צדוק במילוי תפקידו כשר המסחר והתעשייה.

● **הדתיים יאימו בפרישה מן הקואליציה.** הנידוק הקשרים בין המפד"ל לבין רפ"י ילך ויגבר. רפ"י תנסה לשכנע את הדתיים לעזוב את השותפות עם מפא"י, והדתיים עשויים לקבל הפעם עצה זו.

● **הסוכנות היהודית תאלץ להודות, כי ממדי העלייה הגיעו לשפל שטרם היה כמותו.** למרות נסיונותיה של הסוכנות לשטש את עובדת הפסקת העלייה, בגלל מחסור במועמדים אשר יהיו מוכנים לעלות לישראל, יפרוץ ויכוח בתוך הנהלת הסוכנות מסביב לתביעה לצמצם את מנגנון מחלקת-העלייה אשר הפך להיות כמעט לגמרי מיותר. הדיו של וויכוח זה יחשפו את כל האמת על המספר הזעום של עולים המגיעים עתה לישראל.

● **הממשלה תפסיק לספק דולארים לשוק-השחור, במגמה לשמור על מחירו הנמוך של הדולאר.** בעקבות גילוי העולם הזה

מובוטו (שמאל) עם צנחנים קונגואיים בישראל
מילה אחת: "מבחיל!"

המליצו פקידים בכירים במשרד האוצר להפסיק את מכירת הדולארים השחורים, כדי להמנע מהסתבכויות חמורות.

● **מומחי כלכלה יתריעו נגד הכנסת "קוקה קולה" לישראל.** המומחים יטענו כי הבאתו של המשקה האמריקאי עלולה לגרום להוצאה מפורזת של כמה מיליון דולאר לשנה, ותהפוך למעין "פרשת הילסון" חדשה.

● **שגריר ישראל בבלגיה, אמיל נאג'ר, יוחלף.** במשרד-החוץ הולכת ומתגבשת הדיעה, כי נאג'ר נכשל קשות בענייני השוק-האירופי ואין עוד כל סיבה להאריך את שבתו בבריסל. כמועמד במקומו הוזכר שמו של האלוף חיים הרצוג, המכהן כאחד המנהלים של החברה הכלכלית ג.א.ס.רסקו.

● **למרות כל האיומים, אין כל סיכוי שמפ"ם תפרוש מהממשלה בגלל ביטול תוספת-היוקר.** למרות שמפ"ם תנהל תעמולה חריפה נגד ביטול תוספת-היוקר, היא תשתמט מהסקת מסקנות, ע"י כך שתעמיד פנים כאילו העניין נוגע רק להסתדרות ולא לממשלה, למרות שברור כי היוזמה לעניין זה חלה בדרג הממשלית.

● **צעירי המפלגה הליברלית-העצמאית יפנו אל צעירי רפ"י בהצעה לשתף פעולה למען ביטול תוספת-היוקר.**

● **חלוקת-יבחות שלא לפי קואליציה ואופוזיציה תתגבש בכנסת, בקשר עם הצעת החוק של פינחס רוזן, בדבר בחירה אישית של ראשי עיריות.** כבר ברור שיתמכו בהצעה רפ"י והעולם הזה — כוח חדש, בעוד שברור שיתנגדו לה ה'סיעות הדתיות, שיראו בכך צימצום כושר המיקוח שלהן. לעומת זאת מתלבטים גם המערך וגם גה"ל, שטרם קבעו היכן האינטרס שלהן בעניין זה. זה המצב ביחוד לגבי חרות, העלולה לאבד ממשקלה לטובת הליברלים.

● **צפה להסתערות כללית של הדתיים נגד פירסום תמונות עירום.** הסתערות זו עלולה להסתייע במפא"י, מתוך שיקולים מיפולטיים.

נה שאינן כל כך חיוניות, אם לא ההיה ברירה — אפטר חלק.

● **אפילו אם נניח שזה המצב שאליו חתרה הממשלה, הרי נידמה לי שהיא איבדה את השליטה על העניינים, ובעתיד יהיה גרוע יותר.**

● **אברהם נחמאס,** בעל מסעדה מפוארת במרכז מסחרי סואן בתל-אביב: "המצב החש להסתכן לאחר הסיל' בסטר הוא נוקיאוט בשביל עסקים כמו שלי.

● **אני מרגיש שינויים שונים אצל שכבות שונות. פקידים בכירים, האוכלים על חש' בון ההוצאות, באים כמו תמיד, קבלנים, שבאו תמיד לעשות ביונס תוך כדי אכילת ארוחה טובה, באים פחות. כי יש פחות ביונס. סתם זוגות צעירים, שהיו באים כדי לבלות, באים גם פחות.**

● **אליהו כהן,** בעל מאפיית פיתוח כפרבר תל-אביב: "אני אופה פחות, כי ה' מסעדות מזמינות פחות. לא מבין בכלכלה, אבל מבין בעסקים. לא טוב, והלאהי שלא יהיה יותר גרוע."

● **מיכאל איזנברג,** נהג במוניות שייקין בתל-אביב: "קיימת ירידה גדולה במספר הנסיעות המיוחדות, בהשוואה לע' נה הוז בשנה שעברה, ואפילו בהשוואה ל' תקופה שלפני שבועות ספורים. תל-אביב החלה להתרוקן מאנשים בשעה מוקדמת יותר מאשר היה בדרך כלל.

(המשך בעמוד 14)